

KURUCU LİDER

1. Baskı - Beyaz Balina Yayınları, 2022
Yeni Baskı - Beyaz Balina Yayınları, 2025

TARİHTE İZ BIRAKANLAR

Kurucu Lider

Osman Bey

ISBN: 978-605-188-654-1

© Bu kitabın tüm yayın hakları Beyaz Balina Yayınları'na aittir.

Yayın yönetmeni: Bülent Oktay

Yazan: Tuna Duran

Editör: Filiz Çiçek

Resimleyen: Murat Sevinç

Grafik Tasarım: Kübra Yeşilyurt Çakır

Baskı ve cilt: **MİLBA MATBAACILIK YAYINCILIK**

KAĞITÇILIK San. ve Tic. Ltd. Şti.

Matbaa Sertifika No: 77090

Beyaz Balina Yayın Sanat Dağıtım Paz. San. ve Tic. Ltd. Şirketi

Ömerli Mah. Harman Tepe Cad. No: 17 Kat: 4

Arnavutköy/İstanbul

Tel: 0212 - 544 41 41 / Faks: 0212 - 544 66 70

Yayınevi Sertifika No: 49238

info@beyazbalina.com.tr

KURUCU LİDER

Yazan: Tuna Duran
Resimleyen: Murat Sevinç

1. BÖLÜM

Kargaşa

Binlerce yıl boyunca birçok devlet kuran Türkler, Orta Asya'da da kurdukları devletlerle büyük bir medeniyet oluşturmuşlardı. Türkler bir süre sonra batıya ilerlemeye başladılar. Bazı boylar, Avrupa'ya giderken bazıları İran'a doğru harekete geçtiler. Afganistan'da ve İran'da yeni devletler kurup bölgeye hâkim olmaya başladılar. Bu devletlerden biri olan Gazneliler, İran, Afganistan ve Kuzey Hindistan'ı kapsayan büyük bir devlet kurdular.

Gazneliler bir süre sonra zayıflamaya başlayınca bu kez Türklerin kurduğu en büyük devletlerden biri ortaya çıktı. Bu devlet, Selçuklu İmparatorluğu olarak bilinecek ve dünya tarihinin yeniden yazılmasına sebep olacaktı. Selçuklu İmparatorluğu kurulduğunda Anadolu'nun büyük kısmına Bizans Devleti hâkimdi. Selçuklular, 1071 yılındaki büyük Malazgirt Zaferi'yle

Bizans'ı yenince Anadolu'yu zapt etmek için önlerinde herhangi bir engel kalmamıştı. Sultan Alp Arslan, Bizans İmparatoru Diyojen'i yenmişti. Bundan sonra Anadolu'nun her yanında Türk boyları görülmeye başlandı. Daha önce Anadolu'ya Avrupa üzerinden gelmiş olan Türkler de vardı. Anadolu bir anda Türk medeniyetiyle tanışınca kültür hayatı da baştan sona değişti.

Sultan Alp Arslan vefat ettikten sonra oğlu Melikşah tahta geçti. Onun hükümdarlığı sırasında Selçuklular, en iyi dönemlerini yaşadılar. Çok geniş bir alana hükmeden Selçuklular, bir süre sonra iktidar kavgasına tutuştular. Sultan Sencer döneminde de imparatorluk parçalanmaya başladı.

Selçuklular dağılırken Anadolu'da yeni bir devlet kuruluyordu. Bu devletin en önemli kurucusu, Kutalmışoğlu Süleyman Şah idi. Sultan Alp Arslan, Süleyman Şah'ı, Urfa ve Birecik bölgesine yerleştirmişti ve oradaki Türkler üzerinde otorite kurmasını sağlamıştı. Melikşah dönemine gelindiğinde Süleyman Şah'a, Kızılırmak'ın ötesindeki Bizans topraklarını zapt etme görevi verildi. Bu şekilde Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Anadolu'da bulunan bütün Türk kuvvetlerinin başına geçmiş oldu.

Süleyman Şah oldukça becerikli, zeki bir komutandı. Bizans prensleri arasındaki taht kavgalarından

yararlanarak vakit kaybetmeden Marmara Denizi kıyısındaki İznik'e kadar ilerledi. İznik'i zapt edip kendine merkez yapan Süleyman Şah, İzmir'e kadar ilerlemişti. Bizans'ın pek çok şehrini ele geçirdi ve 1077 yılına gelindiğinde Anadolu Selçuklu Devleti adında yeni bir devlet kurmuş oldu. Süleyman Şah'ın gittikçe artan başarıları karşısında Bizans'ta bir korku başlamıştı. Tahta geçen Komnenos yeniden Bizans'ı bir araya getirmeyi başardı. Toparlanan Bizans birlikleri, onu Batı'da durdurunca bu kez Süleyman Şah, Antakya'yı zapt etti.

Fakat o da diğer Selçuklu liderlerin yaptığı hataya düşmüş ve Suriye Selçukluları Hükümdarı Tutuş ile savaşa girmişti. Amacı, Suriye'yi ele geçirmek sonra da Suriye Selçuklularını kendine bağlamaktı. Bu savaşta Süleyman Şah hayatını kaybetti, ordusu ise yenik düştü.

Bunun üzerine Melikşah, Anadolu'ya gelerek gerekli tedbirleri aldı. Süleyman Şah'ın oğlu Kılıç Aslan'ı esir alarak yanında götürdü. Kılıç Aslan bir süre hapis kaldıktan sonra Melikşah'ın yerine geçen Berkyaruk döneminde yeniden Anadolu'ya gönderildi. Bu kez babasının bıraktığı yerden oğlu devam ediyordu. Kılıç Aslan, Berkyaruk'un ölümünden sonra devletin başına geçenleri tanımayarak bağımsızlığını ilan etti. Anadolu Selçuklu Devleti bu kez, tek başına bağımsız bir devlet

olarak ortaya çıktı. Kılıç Aslan, Anadolu'daki Türk hâkimiyetini kurmak için savaştı.

Bu sırada Papalık, Türklerin Anadolu'da yayılmasını engellemek amacıyla ordu kurmuş ve Haçlı Seferleri başlamıştı. Kılıç Aslan pek çok Haçlı saldırısını engellediği gibi Bizans İmparatorluğu ile uzun yıllar mücadele etti.

Kılıç Aslan 1107'de vefat edince yerine geçen oğlu Mesut, devleti yeniden topladı. Bu sırada Haçlıları da Tarsus geçitlerinde ve Mersin dağlarında bozguna uğrattı. Mesut'tan sonra tahta geçen II. Kılıç Aslan döneminde ise Bizans büyük darbeler aldı. Artık Bizans, Türkleri Anadolu'dan söküp atamayacağını anlamıştı ve savunmaya çekildi. Bundan sonra Anadolu Selçuklu Devleti daha da güçlendi. Anadolu'nun her yanında mimari eserleriyle göze çarpan Selçuklular, askeri ve ticari alanlarda çok önemli işler başardılar.

Anadolu Selçuklu Devleti, I. Alaeddin Keykubat Sultan döneminde yükselişe geçti. 1219 yılında sultan olan Keykubat, pek çok alanda devleti zirveye taşıdı. Keykubat'ın döneminde ve daha sonra Anadolu'da, -bazıları günümüze kadar ulaşan- kervansaraylar, camiler, türbeler, medreseler, hastaneler, köprüler, yollar yapıldı. Böylece Anadolu'daki Türk kültürü de pekiştirilmiş oldu.

Keykubat'ın hükümdarlığı sona erdiğinde Moğol tehlikesi baş gösterdi. Moğollar, İran'da hüküm süren Harzemşah'ın ülkesine saldırmaya başlamış ve yavaş yavaş Anadolu'ya doğru harekete geçmişlerdi. Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemine gelindiğinde Moğol Kumandan Baycu Noyan, ordusuyla Anadolu'ya girdi. Sivas yakınlarındaki Kösedag'da yapılan savaşta Selçuklular büyük bir yenilgiye uğradılar. Bu savaştan sonra Selçuklular, İran'da kurulmuş bir Moğol devleti olan İlhanlılara bağlandılar. Artık bağımsızlıkları kalmamıştı. Bir süre sonra İlhanlılar, Anadolu'ya tek bir vali atayarak yönetmeye başladılar. Anadolu Selçuklularının taht kavgaları bitip tükenmek bilmiyordu. Halk, taht kavgası yüzünden yaşanan savaşlar nedeniyle perişan olmuştu. İlhanlılar henüz Anadolu'nun tamamı üzerinde hâkimiyet kurmamıştı. Yine Selçuklu sultanları tahta çıkıyordu ve İlhanlılara yıllık olarak vergi ödüyorlardı. Bu durum, Anadolu'da hâkimiyet açısından boşluklar yaratıyordu ve küçük beylikler kurulmaya başladı.

Selçuklular yeniden toparlanmak için birkaç kez denemede bulundular ancak başaramadılar. Bir kere sinde Memlük Sultanı Baybars, Anadolu'ya çağrıldı ve yardım istendi. Baybars, Moğolları yenmesine rağmen

Selçuklular arasındaki taht kavgası bitmedi. Bu durumdan yararlanan bazı beylikler, Anadolu'nun batısında kendi küçük devletlerini kurmaya devam ettiler. Moğolların, Memlûklerle uğraşması da onların büyümesine yardımcı olmuştu.

Kurulan beyliklerin neredeyse tamamı, Batı Anadolu'daydı. Anadolu'nun doğusu ise İlhanlı ile Memlûklerin çatışmasının içinde kalmıştı.

Bu karmaşa devam ederken Anadolu'nun içinde bir boy durmadan hareket hâlindeydi, yerleşebilecekleri bir yurt arıyorlardı. Kendilerine “Kayılar” diyen Türk boyu, dünya tarihini değiştirecek bir yola düşmüştü.

yapıp Selçuklu askerlerinin etrafını çevirerek çoğunu yok etti. Kısa sürede bozguna şahit olan Sultan ve yöneticiler hemen geriye çekildiler. Oysa kalan asker bile Baycu'yu yok edebilirdi.

Moğollardan çekinen Sultan hızla Tokat'a geçti. Bütün Anadolu'da şaşkınlık başlamıştı. Moğollar kısa süre içinde Sivas'ı ve Kayseri'yi, dönüşte ise Erzincan'ı talan ettiler. Ayrıca geri çekilen Selçukluların bıraktığı yüzlerce deve dolusu hazineyi de yanlarına aldılar. Bu savaş sonucunda II. Gıyaseddin Keyhüsrev anlaşma yapıp Moğol Hanı Batu'ya bağlılığını bildirdi. Böylece en güçlü döneminde Anadolu Selçuklu Devleti, Moğollara bağlanmış oldu. Her yıl ödenen vergi yüzünden gittikçe zayıflayarak ortadan kayboldu. İşte bu süre içinde Anadolu'da ortaya çıkan karışıklık sonucunda Osmanlı Devleti yeniden birlik ve düzen kurdu.

2. BÖLÜM

Kayı

Sultan Alp Arslan'ın büyük zaferiyle sonuçlanan Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklerin Anadolu'ya girişi hızlanmıştı. İran içlerinde, boylar hâlinde yaşayan Türkler, fetihten sonra Anadolu'ya doğru harekete geçtiler. Kayı boyu, bunlardan biriydi. Oğuzların Bozoklar kısmında yer alan Gün Han, Kayı boyunu oluşturmuştur.

Kayılar, başlarında bulunan Süleyman Şah ile beraber elli bin kişilik bir oba meydana getirmişlerdi. Obada meslek sahipleri, askerler, sanatçılar, yöneticiler bir arada yaşıyorlardı. Her aile çadırda kalıyor, günlük ihtiyaçlarını, yerleştikleri alanlardan sağlıyordu. Hayvancılık, boyların en önemli geçim kaynağıydı, bu yüzden geniş otlaklara ihtiyaç duyuyorlardı ve sürekli göç etmek zorunda kalıyorlardı.

İran ve Horasan bölgesinde savaşlar, çekişmeler, halk için günlük yaşamı zorlaştırmıştı. Sultan Alp Arslan sayesinde Anadolu kapıları açılınca Süleyman Şah göç etmeye karar verdi. Zaten Selçukluların da Kayı boyu gibi cesur ve çalışkan kişilere ihtiyacı vardı. Kayı ve diğer boylar sayesinde Türk kültürü kısa zamanda Anadolu'da hâkim olacaktı. Bu boylar, kendi işlerini gören, dışa bağımlı olmayan bir düzen kurmuşlardı. Kıyafetlerini, yiyeceklerini hazırlıyor, atlarını ve besin için gerekli hayvanları yetiştiriyorlardı. Ayrıca boylarda savaş eğitimi veriliyordu, aralarında çok güçlü savaşçılar vardı, kendilerini korumayı biliyorlardı. Boylar, Anadolu içlerinde devam eden Haçlı ve Bizans saldırılarını durdurmak konusunda da işe yarıyordu.

Süleyman Şah, Kayı boyunu hareket ettirip Anadolu'ya girdi, Erzurum ve Erzincan civarına geldiler. Burada bazı çatışmaların içinde kalan Kayılar, bölgenin dağlık olması sebebiyle uzun süre kalamadılar. Dağlık bölgede hayvanların otlaması zordu ve daha güneye inmeye karar verdiler.

Süleyman Şah, geniş otlaklar bulmak ve yurt edinmek için Suriye'ye doğru harekete geçti. Yolda ilerlerken Caber Kalesi yakınlarında Fırat Nehri'nden geçmeleri

gerekiyordu. Fırat Nehri geçilirken Süleyman Şah vefat etti.

Onun ölümünden sonra Kayılar arasında bir süre belirsizlik ve dağlımlar yaşandı. Süleyman Şah'ın oğulları olan Ertuğrul, DüNDAR, Sungur Tigin ve Gün Doğdu, Kayıları yavaş yavaş toparladılar. Çok geçmeden Pasin Ovası'ndaki Sürmeliçukur'a gelen Kayılar, burada çadırlarını kurup yerleştiler. Ertuğrul Bey çok geçmeden Kayıları kendi liderliğinde birleştirmişti.

Bu dönemde Ertuğrul Bey pek çok çatışmaya girdi. Bizans ordusu ve Haçlılarla defalarca karşı karşıya kalmış, her seferinde çatışmayı kazanmıştı. Ertuğrul'un liderliğindeki Kayıların yaptıkları duyulmaya başlamıştı. Ertuğrul çok genç olmasına rağmen Kayıları oldukça iyi idare ediyordu. Etrafındaki boylar onun yükselişini fark ettiklerinde iktidar mücadelesine girmek zorunda kaldı. Ertuğrul çok zeki ve güçlü bir liderdi aynı zamanda iyi bir askerdi. Anadolu'nun doğusunun saldırılara açık olduğunu anlamıştı. Ne zaman kuvvetli bir saldırı olsa önce bu bölgeler etkileniyordu. Bu yüzden doğuda savaşlar eksik olmuyordu. Ertuğrul daha batıya gitmek, Bizans sınırına yakın olmak istiyordu. Batı, doğuya göre daha güvenliydi. Bizans artık Türklerin Anadolu

hâkimiyetini kabul ettiği için savunmaya çekilmişti. Zaten İznik'e kadar Marmara kıyıları Türklerin elindeydi. Selçuklular kısa zamanda Anadolu içlerinde hâkimiyet kurmuşlar hatta bir ara İstanbul Boğazı'na kadar ilerlemişlerdi. Selçuklu sultanları, kendilerine sadık olan beylere arazi ve rütbe vererek istedikleri yere yerleştirmeye başladılar. Ertuğrul da Bizans sınırında uç beyi olmak istiyordu.

Burada sınır, doğuya kıyasla daha güvenliydi ve verimli otlaklar bakımından oldukça zengindi. Tabii ki sınırda yaşamının zorlukları vardı; her savaşta ilk olarak cepheye koşanlar uç beyleri olurdu. Ayrıca uç beyleri sınırı da korumak zorundaydı.

Ertuğrul Bey, Savcı adlı oğlunu Selçuklu Sultanı'na göndererek Bilecik yakınlarındaki Söğüt'ü yurt olarak istedi. Sultan, Ertuğrul'a Söğüt'ün yanı sıra Domaniç'i de yurtluk olarak verdi. Bu kararla sınırda çok önemli bir güç oluşturacak olan Sultan, bir fermanla kararını bildirdi. Kayılar, her seferinde sınırı başarıyla korumaya devam ederek Sultan'ın kararının ne kadar doğru olduğunu kanıtladılar.

Ertuğrul, Kayılara çadırları toplatıp yeni yurtlarına yerleşmek üzere yola koyuldu. Ankara yakınlarındaki

Karacadağ'a vardıklarında bir süre konakladılar ve çok geçmeden Söğüt'e ulaştılar. Böylece kışın Söğüt'ü, yazın da Domaniç'i yurt olarak kullanmaya başladılar.

Ertuğrul burada çok başarılı işler yaptı. Bizans'ın sınırındaki hareketlerini engelleyip iyi bir uç beyi olduğunu kanıtladı.

Kayıların İran'dan başlayan yolculukları, Anadolu'nun en batı ucunda bir süreliğine sona ermişti. Kayılar yerleştikleri topraklarda dünyanın en büyük imparatorluğunu kuracaklarını ve bu imparatorluğa ismini verecek çocuğun, aralarından çıkacağını bilmiyorlardı. Şimdilik çadırlarda yaşayan obanın insanları, üç kıtaya hükmedecek bir devletin temelini atıyorlardı. Dünya o andan itibaren tamamen değişecek, tarih yeniden yazılacaktı.

SELÇUKLULAR

Oğuz Devleti'nde ordu kumandanı olan Selçuk Bey tarafından kurulan Selçuklular, Horasan'dan Anadolu'ya kadar geniş bir arazide hüküm sürdüler. Gaznelileri yendikleri Dandakan Savaşı ile toprakları Hindistan'a kadar genişleyen Selçuklular, uzun yıllar bütün bölgeyi yönettiler.

Selçuk Bey'in torunu Tuğrul Bey, ilk hükümdar olunca devletin gücü de ortaya çıktı. Kısa sürede her yanda hâkimiyeti ele geçiren Selçuklular, Sultan Alp Arslan döneminde Anadolu'ya da girdiler. Irak'a, Suriye'ye ve İran'a seferler düzenleyen Selçuklular, bölgenin kültürü ve ekonomisi üzerinde epeyce etkili oldular. Sultan Sancar döneminde dağılmaya başlasalar da Anadolu, Kirman, Suriye ve Irak'ta ayrı ayrı devletler kurmayı başardılar.

Osmanlı kurulurken Selçuklu devlet teşkilatının büyük kısmını almıştır. İlk kuruluş dönemlerinde Selçuklu Sultanı'na bağlı olan Osman Bey, Sultan'dan beylik eşyaları almasıyla da bağımsızlık yolundaki ilk adımı atmıştır.

3. BÖLÜM

Aşiret

Ertuğrul Bey Bizans sınırındaki olaylarla uğraşırken üçüncü oğlunun dünyaya gelmesiyle Kayı obası büyük bir sevinç yaşadı. Ertuğrul Bey, oğluna Osman ismini verdi.

Osman 1258’de doğdu. O yıl, Moğol Komutanı Baycu Noyan, Köseadağ Savaşı’nı kazanmıştı ve Anadolu’da Moğol istilasını yaşamıştı. Moğollar, Selçuklu Devleti’ni kendilerine bağlı bir devlet hâline getirmişlerdi. Bu yüzden Selçuklular, Moğollara vergi ödüyorlar, onların taleplerine uygun hareket ediyorlardı. Anadolu topraklarındaki karışıklıktan faydalanan Bizans, kısa süre içinde pek çok yeri yeniden el geçirdi. Tekfur adı verilen yöneticilerle şehirleri yönetmeye başlayan Bizans biraz olsun rahatlamıştı. Henüz Moğol istilasını, Bizans’ın bulunduğu Batı Anadolu tarafına ulaşmamıştı. Yönetim boşluğu nedeniyle pek çok yeni beylik ortaya çıkmış,

bazı yerlerde ise aşiretler kendi başlarına hareket etmeye başlamıştı.

Osman, Anadolu'nun belki de tarihteki en karışık döneminde doğmuştu. Her Kayı gibi o da küçük yaşta askerî eğitim almaya başladı. Her boyda, “nöker” adı verilen, güvenliği sağlama açısından büyük önem taşıyan savaşçılar bulunurdu. Kayı boyunda da çok sayıda nöker vardı. Daha sonra “alp” ismini alan bu savaşçılar, boyun beyine sadakatle hizmet ederlerdi. Osman, alplerin en iyilerinden eğitim alıyordu, çevik ve çok cesurdu. Her soruna zekice çözümler bulan Osman, bazı olayları kuvvete başvurmadan çözebiliyordu. Kayılar arasında yavaş yavaş lider olarak görülmeye başlamıştı.

Doksan yaşına yaklaşan Ertuğrul Bey artık ölmek üzere olduğunu anlamıştı. Bu yüzden son zamanlarında Kayıların yönetimini Osman'a bırakmıştı. Osman halkına, babası gibi önderlik ediyordu. Ertuğrul Bey 1281 yılında vefat edince Osman, Aşiret Reisi olarak onun yerini aldı.

Henüz yirmi üç yaşındaydı ve kısa zamanda çok iş yapması gerektiğini biliyordu. Etraftaki pek çok aşiret ve kabile, Kayıların başarılarını bildiği için onlara katılıyordu. Gittikçe büyüyen nüfus için yeni yerleşim yerleri

gerekecekti. Ayrıca Moğol baskısından kaçan bazı kabileler de Batı Anadolu'ya doğru yola çıkmışlardı. Söğüt ve civarı, konum itibariyle diğer beyliklere göre daha korunaklı durumdaydı. Moğol istilasından bu yana pek çok yeni beylik kurulmuştu ancak hiçbirisi Kayılar kadar iyi durumda değildi.

Osman, Aşiret Reisi unvanını almıştı ancak babasının yürüttüğü uç beyliği görevi verilmemişti. Osman yeni yerler fethederek uç beyi olmak istediğini belli etmeliydi. Selçuklu sultanları artık Moğollara bağlı olsalar da Anadolu'da herhangi bir yerde bulunmak için Selçuklu Sultanı fermanı gerekiyordu. Osman vakit kaybetmeden çevredeki tekfurlarla (Bizans İmparatorluğu döneminde vali düzeyinde olan Hristiyan beyleri) mücadeleye başladı. Yenişehir ve Lefke Rum beyleri ile arası iyiydi. Fakat İnegöl Tekfuru, Osman'a pek de iyi gözle bakmıyordu. İnegöl Tekfuru, Anadolu'nun her yanından gelen alplerin Osman'a katıldığını biliyordu. Böyle giderse Osman'ın büyük bir güç olarak bütün bölgeyi ele geçireceğinin farkındaydı.

Civarda bulunan aşiret reisleri de İnegöl Tekfuru'nun yaptıklarından memnun değillerdi. Bunlardan biri olan Samsa Çavuş, bulunduğu yerden ayrılarak Mudurnu

taraflarına çekilmişti. İnegöl Tekfuru, Osman ile birlikte hareket edenlere karşı savaş başlatmış gibiydi. Osman, babasının silah arkadaşları olan Akçakoca, Gazi Abdurrahman ve kendisinin silah arkadaşları olan Turgutalp, Konuralp ve Aykutalp ile toplantı yaparak İnegöl Kalesi'ni zapt etmeye karar verdi.

İnegöl Tekfuru, casusları vasıtasıyla bu kararı öğrendi ve Osman'a pusu kurdu. Ermenibeli denilen yerde kurulan bu pusudan, bir Hristiyan casus aracılığıyla haberdar olan Osman, gerekli tedbirleri aldı. Pusudan haberdar olmasına rağmen düşmanından korkmamış ve Ermenibeli'ne doğru ilerlemeye başlamıştı. İki taraf karşı karşıya gelip savaştı ancak sonuç alınamadı. Çarpışmalar sırasında Osman'ın kardeşi Savcı'nın oğlu Bay Hoca şehit düşmüştü.

Osman, İnegöl Tekfuru ile birkaç yıl sonra Domaniç'te yeniden karşı karşıya geldi. Bu kez Osman ve kuvvetleri galip çıktı. Fakat mücadele sırasında Bay Hoca'nın babası Savcı şehit düştü.

Osman düşmanlarıyla uğraşırken Selçuklu Sultanı, Kayı obasına bir ferman gönderdi. Tıpkı babasına gönderilen ferman gibiydi. Osman'ın Bizans tekfurları ile mücadelesini takip eden Selçuklu Sultanı, ona Söğüt ve

civarını yurtluk olarak verdiğini ilan ediyordu. Fermanla birlikte Osman, bir uç beyi olmuştu. Fermanın çok haklı bir gerekçesi vardı. Selçuklu Sultanı, batı sınırında, Bizans’a karşı savaşan beyliklere ihtiyaç duyuyordu. Bunların içinde en önemlisi de Osmanlılardı. Osman Bey, yanındaki cesur ve yiğit alpleriyle hiç durmadan savaşıyordu. Bu yüzden verilen ferman, yerinde bir karardı. Osman Bey fermanı bütün obanın içinde okuttu. Böylece Uç Beyliği onaylanmış oldu.

Domaniç galibiyetinden sonra Osman Bey, Karacahisar önlerine gelip burayı da zapt etti. Bir kilise camiye çevrilip ilk defa hutbe okundu. Bağımsızlık işaretleri olan bu hareketler, Osman Bey’in aklındaki devlet kurma planını belli etmeye başlamıştı. Dursun Fakih’i Karacahisar’a kadı olarak atadı ve subaşılık görevi verdi. Böylece Osman Bey, ilk defa bir kadı tayini yapmış oldu.

Sadece savaş alanlarında değil, her alanda iyi bir lider olduğunu gösteriyordu. Cuma günleri halkın dertlerini dinliyordu. Bir keresinde bir Müslüman ile bir Hristiyan arasındaki anlaşmazlığı dinlemiş, Hristiyan’ın haklı olduğuna karar vermişti. Adaletli davranışları herkes tarafından takdir ediliyordu. Osman Bey, Selçuklu Sultanı tarafından bir kez daha takdir edilecekti.

Sultan, Balaban Çavuş aracılığıyla Osman Bey'e yeni bir ferman ve çeşitli hediyeler gönderdi. Bu hediyeler, beylik işaretleri olarak kabul edilirdi. Sultan fermanında, "Osman Şah" diye hitap ediyordu ve eski yerlerin yanı sıra ona Eskişehir'i veriyordu. Buralar yeni bir sancak olarak tanınıyordu ve beyliğine Osman Bey getiriliyordu. Hediyelerin arasında; ak sancak, tuğ ve davul, kös zil ve zurnadan oluşan mehter takımı bulunuyordu. Ayrıca bunları çalacak kişiler de gönderilmişti. Bunların dışında Sultan, bir kaftan, bir kılıç, gümüş takımlı bir at, yüz bin dirhem gümüşle beraber alpler için pek çok hediye göndermişti. Osman Bey, her türlü vergiden de muaf tutuluyordu.

Osman Bey, ferman ve hediyeler geldiğinde muhtaçlara ve misafirlere yemek dağıttırırdı. Her gün ikinci vaktinden sonra yapılan yemek dağıtımı, o gün de aynı vakitte yapılmıştı. Tam da bu sırada mehter takımı, Osman Bey'in isteğiyle çalmaya başladı. Osman Bey, mehter takımını ayakta ve eli göğsünde dinledi. Bu olaydan sonra her gün, ikindinin ardından mehter takımının çalması gelenek hâline geldi. Padişahlar da Fatih'e kadar mehteri ayakta dinlemeye devam ettiler. Fatih, mehter takımı çalarken padişahların ayağa kalkması geleneğini kaldırdı.

Osman Bey, artık beyliğinin her yerde duyulmasını sağlamıştı. Selçuklu'ya bağlı da olsa bir beylik oluşmuştu.

Onun başarılarını kendileri için tehdit olarak görenler de vardı. Yaptıkları toplantılarda Osman Bey'i nasıl ortadan kaldıracaklarını konuşuyorlardı. Bir pusu kurmayı planladılar. Artık geriye, pusuyu uygulamak için uygun zamanı beklemek kalmıştı.

ALP

Türkçe, "kahraman, gazi, yiğit, cesur" anlamlarına gelen "alp" kelimesi, günümüzde bile Altay ve Kırgız lehçelerinde kullanılmaktadır. Türklerin efsane olmuş kahramanı Alp Er Tunga gibi birçok eski Türk isminde bu unvan vardır. Ayrıca Alp Ata mezarı olarak bilinen mezar da Turfan şehrinde. Kökü çok eskileri dayanan bu kelime, Türklerin İslamiyet'e geçmesinden sonra da yaygın olarak kullanılmıştır. Alp Arslan bunların içinde en bilinenidir. Anadolu beyliklerinde ve Selçuklu Devleti'nde sık sık "Alp" unvanına rastlanır. Osman Bey'in dedesi Süleyman Şah'ın, "Gündüz Alp" olarak da anıldığı bilinmektedir.

"Alp" kelimesi Osman Bey döneminde de sık sık kullanılmıştır. "Alpler" olarak da kullanılan kelime, çoğu zaman "cesur asker" olarak tanımlanmıştır.

4. BÖLÜM

Pusu

Osman Bey'in gücü artıkça etraftaki tekfurların kıskançlığı da artıyordu. Anadolu'nun her yanından gelen alpler, Osman Bey'e katılmaya devam ediyor, tekfurların arasındaki hoşnutsuzluk artık açık açık dile getiriliyordu. Bu yüzden tekfurlar, kendi aralarında haberleşip Osman Bey'i yok etmeyi planladılar. Bunların içinde en güçlüsü Bilecik Tekfuru idi.

Osman Bey ile iyi geçiniyor gibi görünen tekfur, aslında onun güçlenmesini istemiyordu. Osman Bey, yaylalara çıkarken obanın fazla eşyasını Bilecik Tekfuru'na emanet ederdi. Dönüşte de ona, değerli hediyeler verirdi. Osman Bey tekfurlarla barış içinde yaşadığından obası gelişmişti. Artık ticaret yapar duruma gelmiş, askerî açıdan büyük bir güç elde etmişti. Tekfurlar kendi aralarında Kayıların artan zenginliğini de konuşuyorlardı. Oysa Osman Bey bazen tekfurlara

yardım ediyordu. Bir keresinde Köprühisar Tekfuru, Bilecik Tekfuru'nun üstüne yürümüştü. Osman Bey, haberi alır almaz Köprühisar Tekfuru'nu kovalamaya başladı. Kısa süre sonra kaçan Köprühisar Tekfuru'nun kalesini zapt ederek ele geçirdi. Osman Bey'in bu yardımına çok sevinen Bilecik Tekfuru, onun adına bir ziyafet düzenledi. Bilecik Tekfuru, kendisine yardım etmek için yetişen Osman Bey'e burada da hoş olmayan bir tavır sergiledi. Herkesin içinde Osman Bey'e elini öptürmek isteyen Bilecik Tekfuru, bu hareketiyle aslında gerçek düşüncelerini belli etmiş oluyordu. Osman Bey, bu olaydan hemen sonra Bilecik Tekfuru'nu yok etmek ve kalesini zapt etmek istedi.

Bilecik Tekfuru'nun üstüne yürümesini, amcası Dündar engelledi. Dündar, "Germiyan ile düşmanlığımız devam ederken bir de tekfuru düşman edinmeyelim," diyerek Osman Bey'i durdurdu.

Tekfurların içinde Osman Bey'in en iyi anlaştığı kişi, Harmankaya Tekfuru Kösemihal idi. Kösemihal, dürüst, ahlaklı bir liderdi. Haksızlıklara karşı durmadan edemezdi. Diğer tekfurların Osman Bey hakkında neler düşündüklerini çok iyi biliyordu. Kösemihal, kızını evlendirmek için hazırlığa başladığında bütün tekfurları düğüne davet etti. Osman Bey de davetliydi. Düğün

sırasında herkes hediyelerini sunmaya başladı. Osman Bey, aynı zamanda yakın dostu olan Kösemihal'e çok değerli hediyeler getirmişti. Bunların içinde o dönemde çok değerli olan kilimler, yağlar, halılar ve sürülerce koyun vardı.

Osman Bey'in bu kadar değerli hediyeler sunması, onun ne kadar zenginleştiğinin de göstergesiydi. Yanındaki alplerin silahları ve kıyafetleri de oldukça iyi durumdaydı. Düğüne katılan tekfurlar kendi aralarında konuşup, "Böyle giderse Osman hiçbirimizi burada bırakmaz. Onu tez vakitte ortadan kaldıralım," dediler. Bu iş için Bilecik Tekfuru'nu lider seçtiler.

Bilecik Tekfuru, yıllardır beklediği fırsatı nihayet yakalamıştı. Hemen kabul edip hazırlıklara başladı. Kuracağı pusuyu en ince ayrıntısına kadar düşünüp tasarladı. Tekfuruları toplayıp nasıl bir pusu kuracağını anlattı. Kösemihal de toplantıya katılmıştı. Bilecik Tekfuru'nun oğlu, Yarhisar Tekfuru'nun kızı ile evlenecekti. Yakında gerçekleşecek bu düğünde, pusuyu gerçekleştirecekti. Düğün için çağrılan Osman Bey, burada öldürülecekti. Bilecik Tekfuru, Kösemihal'i Osman Bey'e haberci olarak yolladı. Yakın arkadaşı olan Kösemihal'den şüphelenmeyeceği için Osman Bey, tedbir almadan düğüne

gidecek ve pusuya düşecekti. Bilecik Tekfuru'nun aklına gelmeyen, Kösemihal'in bu pusuya razı olmamasıydı. Kösemihal, haberci olarak Osman Bey'e düğünü bildirdi ancak kendisi için hazırlanan pusuyu da anlattı.

Osman Bey, daveti kabul edip düğüne geleceğini bildirdi. Her yıl olduğu gibi o yıl da yaylaya çıkarken fazla eşyalarını Bilecik Tekfuru'na emanet edeceğini söyledi. Kösemihal, haberi Bilecik Tekfuru'na bildirince tekfur çok sevindi. Hem Osman Bey'i ortadan kaldıracak hem de Kayıların mallarına el koyacaktı.

Osman Bey, kendisi için tasarlanan pusuyu tam tersine çevirmek için kolları sıvadı. İlk olarak tekfura haber yollayıp düğünü kalede değil daha geniş bir alanda yapmasını istedi. Bunu için bahane olarak, düğüne çok kalabalık geleceklerini, hediyelerin bile kaleye sığmasının zor olacağını bildirdi. Bilecik Tekfuru düğün için Çakırpınarı denilen yeri seçtiğini herkese duyurdu.

Osman Bey, bundan sonra askerlerini keçelere sardırarak arabalara yükletti. Sanki içlerinde eşya varmış gibi duran arabaları kaleye gönderen Osman Bey, düğün yerine doğru hareket etti. Arabaların içinde, keçelerin arasında saklanan askerler, düğün başladıktan sonra yavaş

yavaş yerlerinden çıkmaya başladılar. Dügün günü olduğu için tekfur geride az sayıda asker bırakmıştı. Kısa süre içinde Osman Bey'in askerleri bütün nöbetçileri yakaladılar, kısa sürede kaleyi ele geçirdiler.

Osman Bey düğün yerine vardığı anda, Bilecik Kalesi'nin alındığı haberi gizlice kendisine ulaştırıldı. Bilecik Tekfuru ve diğer tekfur, Osman Bey'i az sonra ortadan kaldıracaklarını düşündükleri için oldukça neşeliydiler. Osman Bey, aniden yanındaki alplerle birlikte düğün yerinden ayrıldı. Bilecik Tekfuru ve diğerleri, buna çok şaşırdılar. Az sonra Bilecik Tekfuru'na kalesinin zapt edildiği haberi iletilince olduğu yerde bir süre kaldı. Hemen toparlanıp askerleriyle birlikte Osman Bey'in peşine düştü.

Osman Bey, onların pususuna karşılık kendi pususunu kurmuştu. Bilecik Tekfuru, tedbir almadan hızla düğün alanından ayrılmıştı. Osman Bey ise bir bent etrafında onları beklemeye başlamıştı. Bu sırada düğün yerinde saklanmış olan Kayı askerleri de Bilecik Tekfuru'nun arkasından at sürdüler. İki asker grubu arasında kalan tekfur ve adamları, kısa sürede yok edildiler.

Osman Bey, bütün kuvvetlerini toplayıp bu kez düğün yerine geldi. Buradaki diğer tekfur, ortadan kaldırdı.

Hızla hareket edip düğünün diğer tarafı olan Yarhisar'a yetişti ve kısa zamanda orayı da zapt etti.

Tekfurlar neye uğradıklarına şaşırmışlardı. Osman Bey hiç vakit kaybetmeden İnegöl üzerine de askerlerini gönderdi. İnegöl Tekfuru da Osman Bey'e ve Türklere karşı düşmanlık besliyordu. Alplerin başında ilerleyen Turgutalp hızla yetişip İnegöl'ü zapt etti. Böylece barış içinde yaşamak isteyen Osman Bey'e tuzak kurmaya çalışan tekfurlar kısa süre içinde ortadan kaldırılmış oldular.

Osman Bey, Yarhisar'ı zapt edince gelin Holofıra'yı oğluyla evlendirdi. Sonraki günlerde Türkler gelini, "Nilüfer" adıyla andılar. Bursa Ovası'ndan geçen nehrin üstüne köprü yaptırdığı için bu nehre, "Nilüfer Suyu" adı verilmiştir.

Osman Bey, kendisine kurulan pusuyu haber alır almaz yaptığı hamleyle birçok kaleyi ele geçirdi. Artık bundan sonra onun önünde duracak pek fazla güç kalmamıştı. Daha büyük fetihler yapılmalı, yeni devletin temeli atılmalıydı.

BİLECİK

Tarihi Tunç Çağı'na kadar uzanan Bilecik'in ilk olarak ne zaman kurulduğu bilinmemektedir. Şehrin yakın çevresinde bazı kalıntılara rastlansa da ilk yerleşimin ne zaman olduğu belli değildir. Frig, Lidya ve Pers hâkimiyeti altında kalmış olan Bilecik daha sonra Roma'nın idaresine girmiştir. "Bilecik" isminin nereden geldiği tam olarak bilinmese de Bizans dönemindeki adı, "Belokome"dir.

Osman Bey, beyliğini kurduğu sıralarda Bilecik, bölgenin en önemli şehirlerinden biriydi. Buranın önemli olmasının nedenlerinden biri, kurulan pazardı. Bilecik aynı zamanda Bizans'ın en uç noktalarından biri sayılıyordu. Bizans zayıflayınca merkez idareden kopan Bilecik, tekfurlarla idare edilmeye başlandı.

Osman Bey, özellikle Bilecik Tekfuru ile iyi geçinmeye çalışıyordu. Burada kurulan pazar ve üretilen mallar, ticaret açısından önemliydi. Bilecik Olayı ile Osman Bey burayı zapt etti. Artık bu şehir, beyliğin önemli merkezlerinden biri olmuştu. Osman Bey, şehre bir mescit yaptırdı ve Şeyh Edebali'yi yönetici olarak bıraktı.

5. BÖLÜM

Osman Bey

Osman Bey, Bilecik'i alır almaz burayı kendine merkez yaptı. Artık yavaş yavaş aşiretten devlete geçmeye çalışıyordu ve bu açıdan Bilecik'in zaptı çok önemliydi. Bilecik'ten sonra Bizans sınırında bulunan yerleri almak üzere harekete geçti. Bunların içinde en önemli olanlar, Yenişehir ve Köprühisar'dı.

Fethedilecek yerlerle ilgili bir toplantı düzenleyen Osman Bey, alplerinin ve beylerinin görüşlerini almak istedi. Toplantıya katılanların hepsi, Yenişehir ve Köprühisar'ın alınmasını kabul ederken sadece Osman Bey'in amcası Dünder karşı çıktı. Dünder, Ertuğrul Bey'in kardeşiydi. Ertuğrul Bey ölünce yerine, kendisinin geçeceğini düşünmüştü.

Osman Bey, Ertuğrul Bey henüz hayattayken zaten yönetimin başına geçmişti. Ertuğrul Bey ölünce aşiretin

büyük kısmı, Osman Bey'i lider olarak kabul etmişti. Çok geçmeden Selçuklu Sultanı'nın onayıyla Uç Beyi olmuş ve liderliğini herkese kabul ettirmişti. Amcası Dündar da artık Osman'ın beyliğini kabul etmiş görünüyordu.

Fakat bu kadar önemli bir fetih öncesi karara karşı çıkması Osman Bey'i tedirgin etti. Etrafta dolaşan bazı dedikodular da kulağına gelmişti. Bunların arasında, Bilecik Tekfuru ile amcasının bağlantılı olduğu gibi çok önemli iddialar da vardı. Osman Bey, amcasının hâlâ iktidarda gözünün olduğunu ve bu yüzden düşmanla ittifak yapabileceğini düşünerek Dündar'ı öldürttü. Osman Bey bu kararı, yeni kurulan devlette iki başlılık olmaması için almıştı.

Osman Bey kısa süre içinde fetih hazırlıklarını tamamlayıp Yenişehir ve Köprühisar üstüne yürüdü. İki yer de alındı ve Yenişehir bir karargâh gibi kullanılmaya başlandı. Burası ileriye yapılacak hamleler için çok uygun konumdaydı.

Osman Bey artık alpleriyle pek çok savaşı kazanan bir bey olmuştu. Kısa süre sonra İznik'in alınması için harekete geçti ancak Bizans'ın İznik'e geldiğini öğrenince bu işi daha sonraya bıraktı.

Osman Bey, İznik'i kuşattığında Selçuklu Sultanı III. Keykubat'tan yardım istemişti. Askerlerinin bir kısmını Yalova'ya gönderen Osman Bey, Sultan'dan destek gelmeyince İznik'ten Bilecik'e geri döndü. Bu sefer sırasında elde ettiği ganimetleri Selçuklu Sultanı'na göndermek için hazırlık yaptığı sırada III. Keykubat'ın Hemedan'a götürölüp esir edildiğini öğrendi. Bunun nedeni, İlhanlı Sultanı Gazan Han'ın, kendisine yapılan isyana, Selçukluların destek verdiğini düşünmesiydi. İlhanlı Sultanı Gazan Han, Selçukluları, kendisine bağılı bir devlet olarak yönetiyordu. Bu yüzden Selçukluların başına geçecek sultanı da o belirliyordu. Osman Bey'e mehter takımı gönderen II. Gıyaseddin Keyhüsrev'i tahttan indiren Gazan Han, yerine oğlu Keykubat'ı tahta çıkarmıştı. Keykubat da bir süre sonra görevden alınıp esir edildi. Bu sırada Selçuklu tahtı boş kaldı. Osman Bey ve diğeri Anadolu beyleri başsız kalmış oldular. Osman Bey de dâhil olmak üzere Anadolu'daki bütün beyler, Selçuklu Sultanı'na bağılıydı. Sultan ise merkezi İran'da bulunan İlhanlı Devleti'ne bağılıydı. Böylece Anadolu'da bir iktidar boşluğu oluştu. Peki, bu durumda ne yapacaklardı? Bütün beyler bu konuyu düşünmeye, tartışmaya başladılar. Bu sırada başsız kalan Selçuklu askerleri ve

devlet adamları, ne yapacaklarını bilemedikleri için Osman Bey'in yanına geldiler. Bir süre sonra Osman Bey, askerî anlamda çok güçlendi. Aynı zamanda Selçuklu devletinde yetişmiş önemli devlet adamları da Osman Bey'in yanına gelmişlerdi. Bunlar, devlet tecrübesine sahip, sözü geçen yöneticilerdi. Eğer Selçuklu Sultanı belirlenmezse yerine bir İlhanlı valisinin geçeceğini ve Anadolu'da düzen kalmayacağını düşünüyorlardı.

Herkesin aklındaki çözüm, aslında yüzyıllardır Türklerin uyguladığı bir yöntemdi. Ne zaman Türkler başsız kalsa sözü geçen kişiler toplanır, Türk töresine göre seçim yaparlardı. Herkesin kabul ettiği kişi, devlete baş olurdu. Zaten böyle yapılmazsa İlhanlılar kısa süre içinde gelip bütün Anadolu'yu yangın yerine çevirirlerdi.

Osman Bey'in yanında biriken beyler, devlet yöneticileri, âlimler ve diğer önemli kişiler, kendi aralarında şöyle bir karara vardılar:

“İlhanlı Sultanı Gazan Han, henüz bir Selçuklu Sultanı seçmemiştir. Bu nedenle şu anda ülkemiz başsızdır. Ülkenin savunması artık ayrı bir hanın idaresi altında olmalıdır. Türk kavimleri arasında soy ve sop, iyi huy ve ahlak, kahramanlık ve cömertlik bakımından bu göreve layık olan kişi, Osman Bey'dir. Kendisi hem Kayı Han nesline dendir hem de dindarlığı ile bilinen bir Müslümandır.”

Bu karardan sonra töre gereği Osman Bey'i hanlığa davet etmek için yanına vardılar. Osman Bey'e şöyle seslendiler:

“Siz Kayı Han neslindensiniz. Kayı Han, Oğuz Han'dan sonra Oğuz beylerinin hanı idi. Günhan töresine göre beylik, Kayı soyundan bir bey varken başka boya düşmez. Selçuklu hanlarının artık idaresi kalmamıştır. Devletleri sona ermiştir. Selçuklular da beylik vererek sizi seçmişlerdir. Bu yüzden artık bir han seçilmesi gerekir. Hanlık da size yakışır. Han olmak için gerekenler sizde mevcuttur. Saltanat ya hak kazanarak ya da seçimle olur. Biz seni, han olarak seçtik. Şimdi sana düşen, bu görevi başarmak ve Türkleri, bir han bayrağının altında toplamaktır.”

Osman Bey de yanındakiler de aslında uzun zamandır han olması gerektiğini düşünüyorlardı. Zaten Osman Bey, uzun süredir bağımsız olarak hareket ediyordu. Bizans'a yaptığı akınlar da onun, kendi başına yaptığı işlerdi. Bugüne kadar Selçuklulara duydukları saygı nedeniyle hanlık peşinde koşmamışlardı. Artık Selçuklu Sultanlığı olmadığı için Osman Bey'in hanlığı kabul etmesi gerekiyordu. Bu yüzden teklifi kabul etti.

1299 yılında Bilecik'te yapılan bir törenle Osman Bey'e bağlılık yemini edildi. Bu, yüzlerce yıldır Türklerin

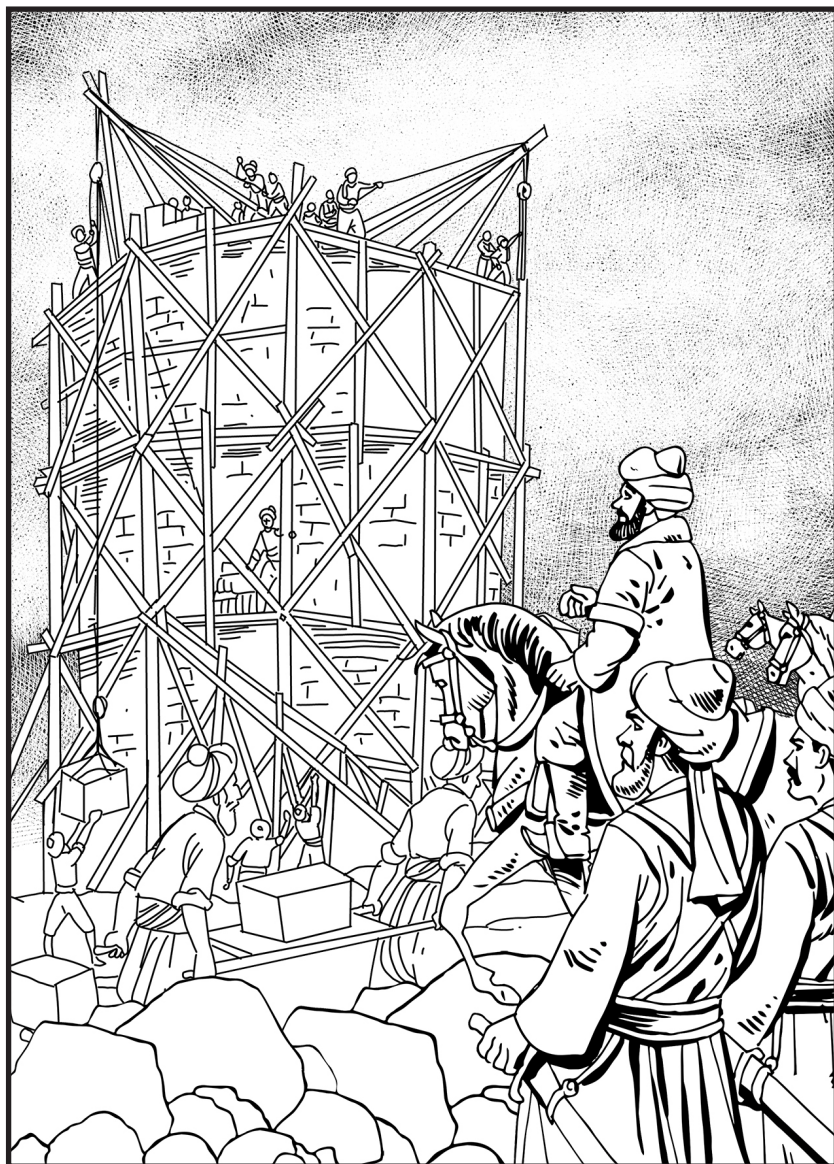
uyguladığı bir törendi. İlk olarak Osman Bey'in hanlığını kabul edenler, önünde toplandılar. Bunlar arasında beyler, Selçuklu yöneticileri, alpler, âlimler gibi önemli kişiler vardı. Kısa süre sonra herkes, üç kez Osman Bey'in önünde diz çöküp başlarını yere koydu. O da her birine, birer bardak içecek sundu. Bardağı alanlar, koşulsuz şartsız ona bağlı olduklarını bildirerek içeceği içtiler.

Bu şekilde uygulanan yemin töreninden sonra Osman Bey'e de bal ve içecek sunuldu. Osman Bey, bunları içerken çavuşlar hep birden haykırdılar. "Abıhayatlar, sağlıklar, afiyetler ola! Hanlık mübarek ola!"

Herkes Osman Bey'e alkış tutup dua etti. Böylece Osman Bey'in hanlığı ilan edilmiş oldu.

Kısa süre içinde Bizans'a yeniden akınlar yapan Osman Bey, yakın silah arkadaşları Akçakoca, Turgutalp, Aykutalp, Samsa Çavuş, Gazi Abdurrahman gibi cesur savaşçılarla fetihlerine devam etti.

Bu gelişmeler Bizans İmparatorluğu'nun hoşuna gitmiyordu. İyice güçlenmeden Osman Bey'i ortadan kaldırmak isteyen Bizans yöneticileri birlik olmaya karar verdiler. Bursa Rum Valisi ile Kestel, Kite, Atranos Rum beyleri, Osman Bey'e karşı birlik oldular. Bizans İmparatoru'nun önemli kumandanlarından biri de onlara katılmıştı ve iki bin askerini yanında getirmişti. Bunlar oldukça eğitilmiş, tecrübeli askerlerdi.

İki kuvvet, Koyunhisar adlı yerde karşı karşıya geldi. Savaşı Osman Bey kazanıyordu, önemli bir zafer elde etmesi an meselesi idi. Kısa süre içinde Bizans askerleri bozguna uğratıldı.

Koyunhisar Zaferi'nden sonra İzmit'in zaptı daha kolay olacaktı. Osman Bey'in bu zaferinin ardından önemli bir Bizans şehri olan Bursa'nın alınmasının yolu açılmış oldu.

Osman Bey, yeni alınan yerlerdeki önemli noktalara kaleler yaptırıp buraların savunulması için gerekli tedbirleri aldırdı. Ayrıca yakın silah arkadaşlarına, kardeşine ve kayınpederine, alınan yerlerin gelirlerini bağladı. Böylece zaferde payı olan herkese gerekli önemi verdiğini göstermiş oldu.

Osman Bey, başına geçtiği sırada henüz küçük bir aşiret olan Kayı boyu, onun yönetiminde hızla büyüyerek devlet olma yoluna girmişti. Kendisine yapılan teklifle hanlığı kabul ederek büyük bir görevi üstlenmiş oldu. Bundan sonra bir devletin ortaya çıkmasını sağlayacaktı. Bu devlet, zor şartlar altında ve güçlü düşmanlar karşısında kurulacak, dünya tarihini baştan sona değiştirecekti. Bu devlet, onun adıyla "Osmanlı" diye anılacak ve yüzyıllar boyunca başlangıcı olan hanlığın devamını sağlayacaktı.

BURSA

Uludağ'ın eteklerinde kurulan Bursa'nın eski adı "Prusa"dır. Bursa ismi de buradan gelmektedir.

Romalıların akınları sonucu şehir, Roma idaresine girdi. Roma'nın doğu ve batı olarak ayrılmasından sonra ise Bizans hâkimiyeti başladı. Bizans için önemli olan şehir, zaman zaman kuşatıldı ancak Bizans'ın elinde kaldı.

Anadolu Fatihî Kutalmışoğlu Süleyman Şah, 1080'de İznik'i zapt etti, ardından Bursa'yı ele geçirdi. Şehir, bir süre sonra yeniden Bizans'ın eline geçti.

1300'lü yıllarda başlayan Anadolu beylikleri döneminde şehir, birkaç kez daha kuşatma altına alındı. Osman Bey, bir kez şehri kuşatıp daha sonra anlaşma yaparak geri çekilmişti. Nihayet Bursa, etrafındaki bütün kaleler alınıp önündeki düzlüğe kadar kuşatılınca Osman Bey, yeniden şehri zapt etmek için harekete geçti. On yıl kadar süren bu kuşatma sırasında Osman Bey, hayatını kaybetti. Şehir, oğlu Orhan tarafından alınıp Osmanlı'nın merkezi yapıldı.

6. BÖLÜM

Devlet

Osman Bey, aşiretini devlet hâline getirmek için durmadan çalışıyordu. Bu iş oldukça zor ve zahmetliydi. Anadolu'da devam eden iktidar kavgalarının yanı sıra İlhanlı devletinin baskıları, bu işi daha da zorlaştırıyordu. Sadece Alplerin ve Ahilerin desteği işlerini kolaylaştırıyordu. Ahiler, Anadolu'da yaygın olan bir teşkilattı. Özellikle esnaf ve tüccar arasında yayılan bu düzen sayesinde iktidar boşluğu olan yerleri yönetmek kolaylaşıyordu. Ahilerin içinde savaşçı olanlar vardı. Bunlar da yaşadıkları yeri, saldırılara karşı korumaktan hiç çekinmezlerdi.

Osman Bey'e destek veren Ahilerin içinde en önemlisi, Şeyh Edebalı idi. Edebalı, sözü dinlenen, hatırı sayılan bir âlimdi. Sözleri herkes tarafından dinlenir, nasihatleri kabul edilirdi. Edebalı'nın ziyaretçileri arasında Osman Bey de vardı. Sık sık onu ziyaret eder, fikirlerini alırdı.

Bu ziyaretleri sırasında Edebali'nin kızını görmüş, beğenmişti. Çok geçmeden konuyu, Edebali'ye açan Osman Bey, umduğu gibi bir cevap alamadı. Edebali, Osman Bey'in bir lider olduğunu, kendisinin ise fakir bir şeyh olduğunu söyleyerek kızı ile denk olmadığını belirtti. Osman Bey'e, kendi aşiretinden biriyle evlenmesini tavsiye etti.

Beklemediği bu cevap karşısında ne yapması gerektiğini düşünen Osman Bey, yakın dostu olarak bildiği Eskişehir Beyi'ne gitti. Edebali'yi ikna etmesi için ondan yardım isteyen Osman Bey, ummadığı bir tavırla karşılaştı. Eskişehir Beyi, yardımı kabul etmiş gibi görünüp Edebali'nin kızını kendisine istedi. Edebali onun teklifini de reddetti. Oturduğu yer Eskişehir Beyi'ne yakın olduğu için Edebali kısa süre sonra Osman Bey'in yanına geldi. Ailesini de yanında getirmişti çünkü Eskişehir Beyi'nin rahat vermeyeceğini anlamıştı. Eğer aynı yerde kalırsa olaylar büyüyecekti. Kısa süre sonra Edebali'nin ne kadar haklı olduğu ortaya çıktı. Eskişehir Beyi intikam hisleriyle dolmuştu ve Edebali'nin Osman Bey'in yanına gitmesinin, kendisine yapılan bir hakaret olduğuna karar vermişti. Bu yüzden Osman Bey'e saldıracaktı.

Osman Bey, kardeşi ile birlikte bir evde misafirken Eskişehir Beyi harekete geçerek ona pusu kurmak istedi. Osman Bey'in yanındaki askerlerin sayısı azdı, Eskişehir Beyi oldukça kalabalık bir grup askerle gelmişti. Bir haberci gönderip ev sahibinden, Osman Bey'i teslim etmesini istedi. Ev sahibi bunun yiğitliğe sığmayacağını bildirerek, "Ölürüm de Osman Bey'i teslim etmem," dedi. Bunun üzerine Osman Bey ve yanındakiler dışarı çıkarak kahramanca Eskişehir Beyi ve askerleriyle çarpışmaya başladılar. Çarpışma sonucu Eskişehir Beyi yenilip kaçtı.

Bu olaydan kısa bir süre sonra Osman Bey, bir rüya gördü. Rüyasında, Edebalı'nın kucığında parlak bir ay ortaya çıkmıştı. Ay bir süre sonra Osman Bey'in kucğına geçti. O sırada Osman Bey'in karnından devasa bir ağaç çıkmaya başladı. Ağaç o kadar büyüdü ki bir süre sonra dallanıp budaklanarak gökyüzünü kapladı. Ağaç hiç durmadan büyüyor, denizleri, gölleri, ovaları kaplamaya devam ediyordu. Parlak ışık bir yandan ağacı aydınlatırken bir yandan da ağacın dibinde biten dağların üstüne vuruyordu. Bu dağların her yanından gürül gürül akan sular, her yana doğru kollar oluşturarak yayılıyordu. Ağacın gölgesi, Toros Dağlarının üstüne

düşerken bir yandan da Kafkas ve Atlas dağları üzerinde belirliyordu. Bu gölge gittikçe büyüyerek Fırat'ın, Dicle'nin, Nil'in, Tuna'nın üstünü kaplıyordu. Her yerde beliren şehirlerde, kubbeleri parlak binalar ortaya çıkıyor, kulelerin ve taşların üstünde hilaller görünüyordu. Etraftaki ormanlar ve ovalar yemyeşildi, şehirler ise göz alıcı bir görkem içindeydi. Nehirler sanki berrak bir pırlanta gibi akarken dağlar göğe doğru durmadan yükseliyordu. Etrafta kuşlar uçuyor, türlü türlü canlılar dolaşıyor, kasabalar yeniden ortaya çıkıyordu. Bütün bunlar olurken ağacın ulu gövdesinden, gözleri kamaştıran parlaklıkta, devasa bir kılıç çıkmaya başladı. Bu kılıç, göğe doğru uzanıyordu ki birdenbire yönünü değiştirip İstanbul şehrine doğru döndü. Sanki hedefine atılacak bir ok gibi bekliyordu. Kılıç bir süre sonra gözden kayboldu ve şiddetli bir rüzgâr çıktı. Rüzgârla ulu ağacın gövdesi titremeye başlayınca dökülen yapraklar, şehirlerin üstüne döküldü.

Osman Bey, gördüğü rüyadan çok etkilenmişti. Yorumlaması için Edebalı'nın yanına koştu. Edebalı, bu ilginç rüyayı şöyle yorumladı: "Osman Bey, Allah sana saltanat verdi. Saltanat, sana ve senin evlatlarına hayırlı olsun."

Bu olaydan sonra Edebali, Osman Bey'in kızıyla evlenmesine izin verdi. Osman Bey vakit kaybetmeden fetihlerine devam etti. Yeni yerler fethederken onların imarıyla da ilgileniyordu. Alınan yerlere, yakın silah arkadaşlarını yerleştirerek bu işleri hızlandırdı. Fethettiği şehirlerde kurulan ahilik teşkilatı ile ticaret canlandı ve halkın Osman Bey'e güveni arttı. Ayrıca Osman Bey, halkın malına, canına bir zarar gelmemesi için her türlü tedbiri alıyordu. Fethettiği yerlerin savunulması için alpler ve ahiler her zaman hazır bekliyorlardı. Yıllarca süren Haçlı, İlhanlı akınlarıyla iyice bunalan halk, bir lidere ve bir devlete sahip olduğunu hissetmeye başladı. Bu yüzden yeni kurulan devleti sahiplendiler, korudular. Kısa zamanda oluşan bu düzen, Osman Bey'in yeni kararlar alıp kanunlar çıkarmasını zorunlu hâle getiriyordu.

Han ilan edildikten sonra devlet teşkilatını kurmaya başlayan Osman Bey, aldığı yerlere yöneticiler, kumandanlar ve hâkimler atadı. Böylece bir sorun çıktığında çözecek devlet görevlileri bırakmış oluyordu. Ticari konularda da kararlar alıp uygulamaya başladı. Fethettiği yerlerdeki tarlaları, uygun kişilere verdi. Bunlar, tarlanın gelirini kullanacaklar, buna karşılık savaş zamanı orduya katılacaklardı. "Tımar" denilen bu düzende hem toprak

ekilmiş hem de askerin masrafı çıkmış oluyordu. Tarım ürünleri satılıyor, ticaretin gelişmesi sağlanıyordu. Osman Bey, tımar düzeniyle ilgili bir kanun hazırlattı. Bu kanuna göre kimse, tımar hakkı kazananın elinden bu hakkı alamayacaktı. Tımar hakkı olan kişi öldüğünde hak, oğluna geçecekti. Bu kanunu kimse bozmayacaktı.

Bir gün Osman Bey'in yanına gelen biri, "Bu pazarın gelirini bana satın," dedi. Osman Bey önce onun ne demek istediğini anlamadı. Bir pazar kurulduğunda pazarı yönetenler, bu iş karşılığında mal satanlardan ücret alıyordu. Buna, "bac" adı verilirdi. Bac geliri önemliydi. Devlet teşkilatını yeni yeni kurmaya başladığı için henüz bu konuyu bilmeyen Osman Bey, "Durduk yere neden sana para versinler?" diye sordu.

"Bu bir âdettir. Her memlekette padişaha yük başı vergi verilir."

"Bu iş nereden çıkmıştır?"

"Çok önceden beri böyledir."

Osman Bey, "Böyle iş mi olur? Bir kişi malını satmak için pazara gelir. Neden bana vergi versin?" diyerek karşı çıktığında yanındaki âlimler açıklama yaptılar.

"Siz istemeseniz de pazarın yöneticileri bu hakkı alırlar. Çünkü yöneticiler, pazarın kurulması için emek verirler. Yoksa emekleri kayıp olur."

Bunun üzerine Osman Bey, “Madem âdet böyledir, o hâlde her kim bir yük satarsa iki akçe versin. Yok satamaz ise ücret ödemesin,” diyerek kararını açıkladı.

Osman Bey kurmaya çalıştığı devletin işleriyle meşgul olurken bir yandan da fetihlerle uğraşıyordu. Anadolu’da devam eden karışıklık her yerde kendini hissettiriyordu. İlhanlı güçleriyle yalnız mücadele edemeyeceklerini anlayan bazı komutanlar ve askerler, daha güvenli olan Osmanlı bölgesine doğru harekete geçmişlerdi. Bu durum, Osman Bey’in gücünü artırıyordu. Oluşan bu güç, yeni yerler fethederek devleti genişletmek için uygun bir fırsattı. Bu yüzden Osman Bey, yüzünü her zaman olduğu gibi Bizans tarafına doğru çevirmişti. Aslında en büyük hedefi, Uludağ’ın eteklerinde kurulmuş olan Bursa idi. Bursa hem bölgenin hem de Anadolu’nun en önemli şehirlerinden biriydi. Bizans’ın elinde bulunan bu şehrin alınması başka bir büyük hedefin önünü açacaktı. Bu hedef tabii ki İstanbul’du. Osman Bey bu yüzden Bizans şehirlerine akınlara başladı. Bu akınlarda silah arkadaşları ve alpieri, canla başla mücadele ediyorlardı. Koyunhisar Savaşı’ndan sonra bir süre yeni yerlerin fethi de durmuştu. Çok geçmeden Osman Bey, Sakarya Vadisi’nin yolunun üzerinde bulunan Akhisar’ı zapt

edince yeniden fetih hareketleri başlamış oldu. Fetihlerin en önemlilerinden biri, Marmara Denizi'nde bulunan Kalimnos Adası'nın alınmasıdır. Ahmet Ağa'nın oğlu Emir Ali, adayı alarak ilk defa Osmanlı Devleti'ne kazandırmıştır. Daha sonra adanın adı "Emir Ali" olarak anılmış ve zamanla "İmralı"ya dönüşmüştür.

Osman Bey, Bursa yolu üzerindeki önemli kaleleri almaya devam ediyordu. Böylece Bursa kuşatması olduğunda rahat hareket edebilecekti. Bu yüzden İznik – İzmit hattı üzerine doğru yürüdü. Bu bölgede bulunan Kocahisar'ı zapt etti. Artık İznik yolu açıldığı gibi Bursa için de önemli bir adım atılmış oluyordu.

Osman Bey bu işlerle uğraşırken kuvvetli bir Tatar gücü, Osmanlı topraklarına girmişti. Neredeyse otuz bin kişiyi aşan bu güç, Karacahisar'a baskın düzenleyip yağmalamaya başladı. O sıralar babası gibi kuvvetli bir asker olan Orhan, Tatarlara saldırı düzenledi. Karacahisar, Eskişehir'in kapısı sayılırdı, buranın aşılması, Eskişehir'in alınması demekti. Bunca yıldır verilen mücadeleye ortadan kalkabilirdi. Orhan'ın tam zamanında yetişip Tatarları durdurmasıyla Eskişehir'in alınmasının önüne geçilmiş oldu. Osman Bey, esir alınan Tatarlara çok iyi davranınca bu kuvvetin büyük kısmı, Osman

Bey'in tarafına geçti. Böylece büyük bir güç daha Osman Bey'in yanında yer aldı.

Akhisar'ın zaptı ile Sakarya Vadisi'nde ilerlemek daha kolay olduğu için Osman Bey, birkaç yıl içinde Geyve, Akyazı ve Hendek'i de zapt etti. Artık sadece kendisi akınlara gitmiyor, silah arkadaşlarını gönderiyordu. Birçok koldan akınlar yapılmaya başlanınca Bizans tedirgin oldu. Bir yandan Kocaeli'ne bir yandan Yalova'ya düzenlenen akınlarla Türkler, ne kadar kuvvetli olduklarını göstermişlerdi. Artık hedef, büyük Bizans şehri Bursa olacaktı.

Bizans bunu fark ettiğinde savunma için önlemler aldı ancak Bursa yolu üzerindeki kaleleri koruyamadı. Zaten uzun yıllardır Bizans sadece savunma yapıyordu. Bu yüzden ittifak arayışına başlayan Bizans için İlhanlılardan yardım istemekten başka çare kalmamıştı. O dönemde tahtta, İlhanlı Sultanı Gazan Han bulunuyordu. Bizans İmparatoru II. Andronikos'un aklında bir fikir vardı: Kız kardeşi Prenses Marya'yı Gazan Han ile evlendirirse akrabalık oluşacaktı ve Bizans, büyük bir müttefik kazanacaktı. Hemen harekete geçip Gazan Han'a haber yolladı. Gazan Han, bu teklifi hemen kabul etti. Prenses Marya henüz yola çıkmışken Gazan Han

ölünce imparatorun hevesi kursağında kalmış oldu. Gazan Han'ın yerinde geçen Olcayto Han, Bizans ile müttefik olmayı önemsemedi. O yıllarda İlhanlıların başka bir sorunu vardı, Memlüklüler. Bu yüzden Bizans'ın yardımına kimse gelemedi.

İlhanlılar, Selçukluların hükmü kalmayınca kendileri Anadolu'ya vali tayin etmeye başladılar. Artık Anadolu'daki beylikler doğrudan İlhanlılara bağlı olacaktı. Osman Bey birdenbire büyük bir gücü karşısına almamak için bir süre daha Anadolu'daki İlhanlı hâkimiyetini kabul etti. Tabii sadece görüntüde kabul etmişti. Uzun süredir yaptığı gibi bağımsız davranmaya devam etti. Zaten İlhanlıların Osmanlı bölgesine akın yapması çok zordu.

Osman Bey uzun yıllar boyunca fetihler yaparken yakın dostu olan Mihal Bey, ona çok yardım etmişti. Mihal Bey bir süre sonra Müslüman olup "Köse Mihal" ve "Mihal Gazi" olarak anılmaya başlandı. Mihal Bey ve diğer beyler artık Osmanlı Devleti'nin ilk kurucuları arasında yer aldıklarından yeni hedefler için çalışacaklardı. Bu hedeflerin ilki tabii ki Bursa şehriydi.

İLHANLILAR

Cengiz Han'ın torunu Moğol Büyük Han'ı Mengü, Anadolu, Irak, İran, Suriye, Mısır ve Kafkasya'yı zapt edip burada kendisine bağlı bir ilhan (bölge hükümdarı) olması için kardeşi Hülagü'yü görevlendirdi. Artık bir ilhan olan Hülagü, Moğol devlet merkezi Karakurum'dan yüz otuz bin kişilik dev ordusuyla yürüyüşe geçti. Amacı, kendisine verilen bölgeleri Moğol idaresine bağlamaktı. Aslında Moğol Batı Ordusu sık sık bu bölgelerde savaşıyordu. 1243'te Köseadağ'da yapılan da böyle bir savaştı.

Hülagü, ilk iş olarak Selçukluların ve Harizmşahların alamadığı Alamut Kalesi'ni zapt ederek ne kadar kararlı olduğunu kanıtladı. Hülagü, 1258 yılında Bağdat'ı zapt ederek Abbasi Halifeliği'ni ortadan kaldırdı. Ardından Irak, Azerbaycan ve Suriye'yi ele geçirdi. Hülagü'nün amacı, Mısır'ı ele geçirmektir. Bu sırada ölen abisi yüzünden geri dönmek zorunda kaldı. Memluk Sultanı Kutuz, Hülagü'nün ordusunu Aynicalut denilen yerde bozguna uğrattı. Hülagü, bu savaştan kısa bir süre sonra öldüğünde ardında, geniş toprakları olan bir devlet bırakmıştı. Artık bu devletin adı, Hülagü'nün "İlhan" unvanından dolayı "İlhanlılar" olarak anılacaktı.

Hülagü'nün ölümünden sonra uzun yıllar Büyük Moğol Hanlığı'na bağlı kalan İlhanlılar, Gazan Han döneminde tam bağımsız bir devlet oldular. Gazan Han ayrıca İslamiyet'i devletin resmî dini yaptı. İlhanlılar, uzun yıllar boyunca saltanatlarını sürdürdüler. Nihayet 1353'te Ebu Said Bahadır Han ölünce yerine geçecek bir oğlu olmadığı için taht boş kaldı. Kısa süre sonra da devlet silindi. Aynı topraklarda Eratnaoğulları, Karakoyunlar, Muzafferiler, Celayirliiler gibi beylikler kuruldu.

7. BÖLÜM

Bursa

Osman Bey bir aşiret olan Kayı boyunu zaman içinde büyütmüş, nihayet kendisine hanlık verilince bir devlet hâline getirmişti. Artık önündeki engelleri aşıp bu devleti bir cihan imparatorluğu yoluna sokmak istiyordu. Bunun için büyük bir şehri zapt edip devletin gücünü göstermesi gerekiyordu.

Bizans'ın o dönemdeki en güçlü şehri, İzmit'ti. Sonra İzmit ve Bursa geliyordu. Bursa'nın diğer şehirlerden daha önemli bir yerde olduğunu anlayan Osman Bey, ilk olarak bu şehrin alınmasının gerekli olduğuna karar verdi. Bursa zapt edilirse diğer iki şehrin alınması daha kolay olacaktı. Osman Bey zaten Bursa önündeki pek çok yeri almıştı. Neredeyse şehrin hemen önündeki araziye kadar hükmü geçiyordu. Aslında Osman Bey, bir kez Bursa önüne kadar gelip niyetini belli etmiş ancak

kale komutanıyla yaptığı anlaşma sonucunda kuşatmadan vazgeçmişti. Şimdiki şartlar oldukça elverişliydi.

Osman Bey, Bursa'nın zaptı için ilk olarak şehrin yakınlarına iki kale yaptırdı. En güvendiği kumandanlarını bu kalelere yerleştirdi. Böylece Bursa'ya yardım gelmesi de engellenmiş oldu. Zaten Bizans'ın değil Bursa'ya, İstanbul'un herhangi bir semtine bile yardım edecek hâli yoktu. Uzun yıllardan beri devam eden taht kavgası, Bizans'ı oldukça yıpratmıştı.

Osman Bey tüm unsurları dikkate alıp planını yaptıktan sonra Bursa kuşatmasına başladı. Uzun yıllar sürecektir bu kuşatmada, yakın silah arkadaşları, ahiler ve oğlu Orhan da görev aldı. Osman Bey, bu şehri alıp son kez bir fetihle bulunmak istiyordu. Babasından devraldığı bu geleneği oğluna bırakmak, devleti büyütmek arzusundaydı.

Osman Bey, Bursa kuşatmasına başladığında altmış yaşını geçmişti. Yakalandığı nikris hastalığı (halk arasında gut hastalığı olarak bilinir. Romatizmal bir hastalıktır ve ürik asit fazlalığı nedeniyle ortaya çıkar) ilerlemeye başlayınca güçten düştü. Bursa kuşatmasının uzaması onu iyice yordu. Zaten bir süredir devlet işlerini, oğlu Orhan idare ediyordu. Tıpkı babası Ertuğrul Bey'in yaptığı gibi Osman Bey de işleri oğluna devretmişti.

Bursa kuşatması uzun yıllar devam edince şehrin artık dayanma gücü kalmadı. Bu sırada Osman Bey iyice ağırlaşmış, yatağa düşmüştü. Başında bekleyen silah arkadaşları ve alpleri, Osman Bey'e dua ederken artık son sefer için yol gözükmüştü.

Oğlu Orhan, Turgutalp, Yahşi Fakih, Çandarlı Kara Halil, Saltukalp gibi silah arkadaşlarıyla birlikte babasının başucundaydı. Osman Bey oğluna son nasihatlerini verdi.

Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey, kısa süre sonra hayata veda etti. 1324 yılıydı ve Bursa kuşatması devam ediyordu. Yapılan bir Ahi toplantısıyla Orhan Bey, devletin başına geçti ve babasının cenazesini -devletin kuruluşundaki ilk yerleşim yeri olan- Söğüt'e defnetti. Nihayet iki yıl sonra Bursa zapt edilince babasının vasiyetine uyan Orhan, Osman Bey'in naaşını Bursa'ya defnetti. Daha sonraları adı Gümüşlü Kümbet olan yapı, Osman Bey'in mezarının bulunduğu yerdir.

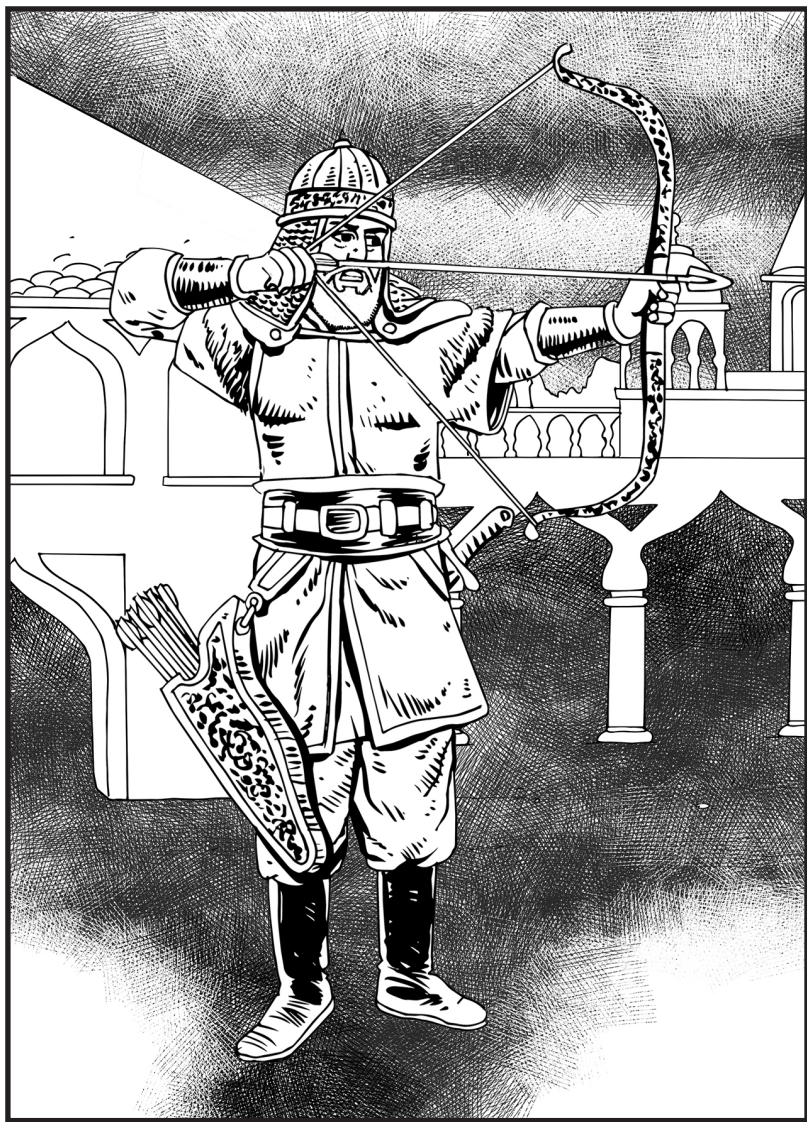
8. BÖLÜM

Vasiyet

A sya'dan yola çıkıp Anadolu'ya varan Kayılar, Söğüt'ü yurt edindiklerinde henüz küçük bir boydan ibarettiler. Nihayet Osman Bey ortaya çıkıp bu boyu, aşiret hâline getirdikten sonra büyük bir devlet olma yoluna girdiler. Bu yoldaki en büyük başarı, Osmanlı Devleti'ni kuran Osman Bey'e aittir.

Bizans tarihçileri ona, “Atman” veya “Otman” diye hitap ederlerdi. Bu yüzden Avrupalılar, Osmanlı Devleti'ne “Ottomane” ya da “Ottoman” demişlerdir. Kaşı, gözü, saçı, sakalı simsiyah olduğu için “Karaosman” olarak da anılan Osman Bey, çok güçlüydü. Orta boylu, geniş göğüslü, esmer, iri gözlü ve çatık kaşlı olarak anlatılan Osman Bey, iyi bir askerdi. Çok iyi at biner, yaşlılarına göre ustaca kılıç kullanırdı. Ok atmada da pek hünerli olan Osman Bey, gücünü zekice kullanan bir yiğitti.

Yaptığı bir işi önce aklında tasarlar sonra harekete geçerdi. Etrafındaki âlimlerden, hocalardan görüş alırdı. Yapılacak bir işi şansa bırakmamak için her ayrıntıyı önceden düşünür, buna göre hareket ederdi. Zahmet çekmekten kaçınmaz, zor karşısında geri durmazdı.

Osman Bey, yendiği kişileri incitmez, onlara eziyet etmezdi. Esirleri kendi parasıyla yedirir içirirdi. Birçok kez esirlerin salınmasını emretmişti. Zamanındaki diğer devletlerin hükümdarlarının yaptığı gibi şehirleri yakmaz, insanları katletmezdi.

Selçuklu Sultanı'ndan gelen beylik alametlerinden mehteri, her gün ikindiden sonra çaldırırdı. Bu sırada muhtaçları doyururdu. Kurduğu sofralarda insanların dinine, ülkesine bakılmazdı, zengin-yoksul bir arada olurdu.

Servet edinmeyi sevmeyen Osman Bey'in öldüğünde birkaç kaftanı ve birkaç koyun sürüsü vardı. Sade bir kılıcı ve bir tane de atı bulunan Osman Bey, edindiği malları dağıtıp yoksullara verirdi.

Osman Bey, Bursa kuşatması sırasında şehirde parlayan bir yapı fark etmişti. Bu yapının kubbesi yeni yapıldığı için uzaktan gümüş gibi parlıyordu. Bakanların gözleri kamaşıyordu. Osman Bey son günlerinde, oğlu

Orhan’a bu yapıyı işaret ederek, “Öldüğüm zaman beni, şu gümüş kubbenin altına gömün,” dedi.

Orhan Bey, babasının vasiyetini yerine getirdi. Bursa fethedilince hemen o yapıyı türbeye çevirerek babasını oraya defnetti.

Osman Bey ölmeden önce oğluna şu vasiyette bulunmuştu: “Tanrı buyruğundan başka iş yapmayasın. Bilmediğin bir konu olduğunda hocalarına danışasın. Bir iş hakkında iyice bilgi sahibi olmadan o işe başlamayasın. Sana bağlı olduğunu bildirenleri hoş tutasın. Askerinin ihtiyaçlarını karşılayıp onları el üstünde tutasın. Zalim olmayasın. Alemi adaletle şenlendiresin. Fetihden vazgeçmeyerek beni şad edesin. Hocalarına itimat edesin. Nerede bir ilim ehli duysan ona itibar edip iyi davranasın. Askerinin ve malının çokluğu senin gurura bürünmene sebep vermesin. Bizim işimiz Allah yolunda olmak, Allah’ın dinini yaymaktır. Yoksa amacımız kuru kavga ve cihangirlik değildir. Sana da böyle yapmak yaraşır. Daima herkese iyi davran, memleket işlerini eksiksiz yap.”

Osman Bey bu vasiyetten sonra son nefesini vermişti. Oğlu Orhan onun yerine geçip kısa süre içinde Bursa’yı fethetti.

Osman Bey'in vasiyeti sadece oğlu için değil, aynı zamanda tahta çıkan bütün sultanlar için geçerli olmuştur. Birçok padişahın son sözleri de Osman Bey'in sözleri gibidir, oğullarına aynı tavsiyelerde bulunmuşlardır.

Osman Bey'in vasiyeti böyle iken bir de bıraktığı miras vardır. Bu miras yüzyıllarca sürececek bir imparatorluk ve Türklerin yeniden dirilişidir. Uzun yıllar başsız hareket eden Türkler, onun sayesinde bir hana kavuşmuşlardır ve kurulan bu düzen yüzyıllar boyunca devam etmiştir.

9. BÖLÜM

Osmanlı İmparatorluğu

Küçük bir boy iken Osman Bey'in başına geçtiği Kayılar, çok geçmeden güçlü bir aşiret hâline gelmişlerdi. Diğer beyliklere göre daha korunaklı bir yere yerleşmeleri de Kayıların hızlı büyümesini sağladı. Osman Bey, bulunduğu konumu iyi kullanarak kısa sürede Bizans sınırlarında fetihler yapmaya başladı. Kısa sürede pek çok kaleyi ele geçiren Osman Bey, buradaki halkın isteklerini de dikkate alarak çalışmalarına devam etti. Selçuklular, Anadolu üstünde hükümlerini yitirince başsız kalan Türkler, bir han seçmek için bir araya geldiler. Bu kişilerin içinde, eski askerler ve devlet yöneticileri olduğu gibi halen beylik görevini sürdüren liderler de vardı.

Osman Bey, uzun süreden beri yaptığı fetihlerle zaten herkesin adını duyduğu bir liderdi. Han olarak tek adaydı ve herkesin ittifakıyla han seçildi. Bu seçimin sonunda

artık Türklerin yeni bir lideri olmuştu. Han seçilmek, bağımsız bir devlet kurmak için yeterli değildi. Osman Bey, bağımsızlık işareti olan adına hutbe okutmayı da yaptırmıştı. Fakat hâlâ Anadolu üzerinde İlhanlı hâkimiyeti devam ediyordu. Selçukluların hükmü kalkınca İlhanlı idaresi de epeyce zayıflamıştı. Osman Bey, bu noktadan itibaren bağımsız olarak hareket etmeye başladı. 1299 yılında kendisine, Selçuklu Sultanı'nın beylik eşyaları göndermesi aslında onun devlet kurma yolunda ilk adımı atmasını sağladı. Türk töresinde bağımsızlık simgesi olarak kullanılan tuğ da bu eşyalar arasındaydı.

Osman Bey, yüzyıllar boyu sürecek bir devletin temelini atan kişi olmuştu. Bu yüzden devletin ismi, Osmanlı İmparatorluğu olarak bilindi. Osman Bey, İlhanlı hâkimiyetini tanımıştı. Oğlu Orhan da bir süre İlhanlılara, kâğıt üstünde de olsa bağlı kaldı. Nihayet 1335 yılında İlhanlı Hakani Ebu Sait Bahadır Han ölünce yerine geçecek bir oğlu olmadığı için taht kavgası başladı ve devlet kısa süre içinde İlhanlılar ortadan kalktı. Orhan Bey bu tarihte neredeyse on yıldır padişahı. Bu tarihten itibaren Osmanlı Devleti, Anadolu'daki diğer beylikler gibi bağımsız hâle geldi.

Orhan Bey'den sonra Anadolu'daki beylikleri tek tek bünyesine katan Osmanlılar, hızla büyüyerek Rumeli'de

de toprak kazanmaya başladılar. Yıldırım Bayezid zamanında, Timur'un Anadolu'yu zapt etmesiyle bir süre büyüme dursa da Çelebi Mehmet, devleti yeniden toparladı. Orhan Bey, Bursa'yı alır almaz başkent yapmış daha sonra alınan Edirne yeni başkent olmuştu.

Fatih Sultan Mehmet zamanına gelindiğinde ise Osmanlı artık Avrupa'da zaferler kazanan, büyük bir devletti. Fatih'in İstanbul'u almasıyla bin yıllık Bizans ortadan kalkmış, Osmanlı artık bir imparatorluk olmuştu. Fatih'in seferden sefere koşarak topraklarını katbekat artırması sonucu, Anadolu'nun neredeyse tamamına hâkim olunmuştu. Küçük bir boy olarak Anadolu'ya gelen Kayılar artık İstanbul'un başkent olduğu bir imparatorluk kurmuşlardı.

Yavuz döneminde Doğu'ya yapılan seferlerle Osmanlı, üç kıtada da söz sahibi bir imparatorluk hâline geldi. Aynı zamanda dünyanın en zengin devletiydi.

Sultan Süleyman döneminde ise Osmanlı, en ihtişamlı yıllarını yaşadı. Bu ihtişam o kadar parlaktı ki Sultan Süleyman, karşısına çıkacak bir ordu bulamamıştı. Doğu'ya ve Batı'ya yaptığı birçok seferde karşısına hiçbir ordu çıkmadı ve Sultan Süleyman, İran'dan Viyana'ya kadar olan alana, dilediği gibi hükmetti.

Akdeniz'in bir Türk gölü hâline geldiği, Barbaros gibi denizcilerin yetiştiği bu dönem, aynı zamanda Mimar Sinan gibi dehaları da çıkarmıştır. Her yönden ilerleyen imparatorluk, sanattan bilime, askerlikten ticarete kadar her alanda gelişmiştir. Sultan Süleyman döneminde rahatça yaşayan halk, Osmanlı'nın kurduğu bu düzende uzun yıllar barış içinde hayatlarını devam ettirdi. Her devlete olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu da zaman içinde zayıflamış ve ortadan kalkmıştır.

Küçük bir boyun Anadolu'nun küçük bir köyünde başlayan hikâyesi neredeyse 600 yıl sürmüştür. Osman Bey'in bir gece gördüğü rüya gerçek olmuş, Osmanlı'nın adaleti, ulu bir ağaç gibi her yanı sarmıştır. Bu ağacın dalları Afrika'ya, Asya'ya, Avrupa'ya kadar uzanmıştır. Köklerinin bir ucu Akdeniz'de gözükrken diğer bir ucu Karadeniz'de belirmiştir. Ağacın gölgesi mazlumları, yoksulları, haksızlığa uğrayanları korumuş, kollamıştır. Nihayet bu ulu ağaç kurumaya başladığında bile düşen yaprakları üç kıtanın üstünde serpilmiştir, buralarda yeniden filizlenecekleri günleri beklemektedirler. Ulu ağaç kuruyup çatlayacağı yerde yıkılmamış, gövdesinden çıkan yemyeşil bir dal Anadolu'yu yeniden sarmıştır.

Bu ağacın sağlam bir şekilde ayakta kalmasının nedeni belki de Osman Bey'in, oğlu Orhan'a verdiği şu son tavsiyede saklıdır:

“Ey Oğul! Unutma ki bizim davamız, kuru kavga ve cihangirlik değildir. Davamız dünyayı adaletle şenlendirmektir.”

MİHALOĞULLARI

Köse Mihal, Harmankaya Tekfuru iken Osman Bey ile yakın dost olmuş ve birçok kez ona yardım etmiştir. Haksızlığa tahammül edemediği için Osman Bey için hazırlanan pek çok tuzağı ona bildirmiştir. Osman Bey, İnönü Beyi'nin evinde misafirken kendisini öldürmek için gelen kuvvetin içinde bulunan Köse Mihal, Osman Bey'in yanındaki az kuvvetle nasıl savaştığına tanık oldu. Köse Mihal bu çarpışma sonucu yenilen Eskişehir Beyi'nin kaçtığını gördü ancak kendisi kaçmadı. Osman Bey tarafından yakalanan Köse Mihal ve adamları, kaçmadıkları için affedilmiştir. Köse Mihal her seferinde haksızlığa karşı durdu. Bilecik olayında Osman Bey'e yapılan pusuyu ona bildirmiş ve Osman Bey'in bu pusudan kurtulmasını sağlamıştır. Kısa bir süre sonra Müslüman olan Köse Mihal, Osman Bey'in Sakarya civarındaki savaşlarında onunla omuz omuza çarpışarak yakın silah arkadaşı olduğunu göstermiştir. Köse Mihal ölünce onun soyundan gelenler, "Mihaloğulları" olarak anılmıştır. Uzun yıllar Osmanlı'nın akıncıları olarak sınırlarda görev yapan Mihaloğulları, Anadolu'da ve Rumeli'de pek çok esere isimlerini vermiştir. Yaptırdıkları camii, medrese, köprü, çeşme gibi yapılar hâlâ onların isimleriyle anılmaktadır.

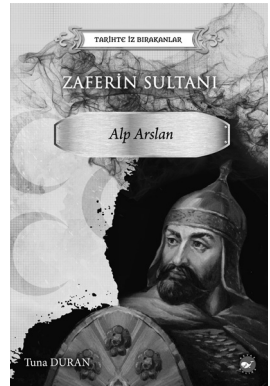
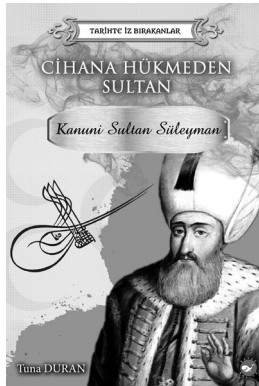
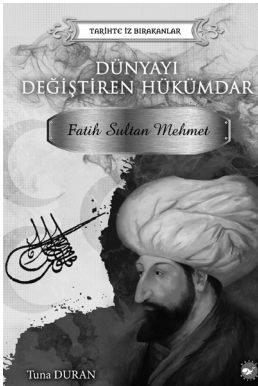
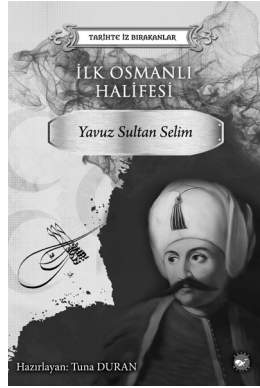
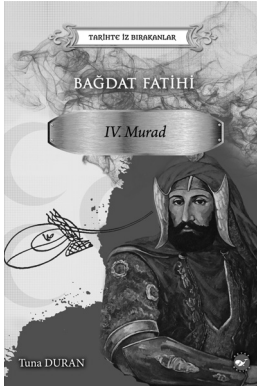
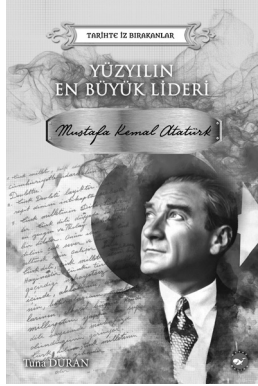

Okuyacak daha çok kitap var diyorsanız...
Güvenli kitap alışverişinin yeni adresi istanbook.com.tr

www.istanbook.com.tr

TARİHTE İZ BIRAKANLAR

ÜNLÜ TÜRK DÂHİLERİ

Onlar, konulara farklı açılardan yaklaşan ve o güne dek kimsenin bulamadığı yöntemler geliştiren dâhilerdi. Uyguladıkları yöntemlerle, yazdıkları kitaplarla, verdikleri eserlerle yaşadıkları dönemin ötesine geçtiler ve toplumları ileri taşıdılar. İşte, ünlü Türk dâhilerinin ilgi çekici yaşamları!

